

2021-03-10
Dnr P2-23/2021

Till: **Universitetskanslersämbetet**

Inspel till Universitetskanslersämbetet:

Systemet för kvalitetssäkring efter 2022

SFS quality assurance position paper 2021

Innehåll

Innehåll	2
1. Sammanfattning	3
2. Bakgrund och syfte med detta dokument	3
2.1 Inspelets beredning och förankring	4
3. SFS övergripande syn på det nuvarande kvalitetssäkringssystemet	5
4. SFS definition av utbildningskvalitet	5
5. SFS synpunkter om systemets struktur	6
5.1 Mer träffsäkra utbildningsutvärderingar	6
5.2 Ett till omdöme i LSG och fler utvärderingar för vissa lärosäten	6
5.3 Tidsåtgång och prioritering av bedömningsområden	7
5.4 Stärk studentinflytandet	8
5.5 Utbildning och kunskapsutbyte för studentkårer	9
5.6 Studentinlagan: behåll men komplettera med möten	9
5.6 Bedömarorganets oberoende	10
5.7 Jämförelser av utbildningar och verktyg för informerade studieval	11
5.8 Lärosätetillsynens nuvarande struktur bör bevaras men dess innehåll utvecklas	11
6. SFS synpunkter om systemets innehåll	12
6.1 En ny bedömningsgrund: Studentperspektiv i kvalitetsarbetet	12
6.2 Särskilt om lärarnas pedagogiska kompetens	12
6.3 Särskilt om studenternas arbetsmiljö	13
6.4 Särskilt om stödjandet av studenternas egna lärförmåga	14
6.5 Jämställdhet, jämlikhet och likabehandling	15
6.6 Bedömningsområdet Student- och doktorandperspektiv bör utvecklas	16
6.7 "Arbetsliv och samverkan" bör ändras till "Utbildningens användbarhet"	17
7. Detaljkommentarer om bedömningsgrunderna i Lärosätesgranskning för utbildning	18
Bilaga 1: Relevanta länkar	22

1. Sammanfattning

Detta dokument beskriver hur SFS vill se att det nationella kvalitetssäkringssystemet för högre utbildning ska utvecklas tills nästa utvärderingscykel. SFS anser att systemets övergripande struktur bör bestå. Det finns flertalet fördelar med att inte göra omfattande förändringar i systemet mellan cykler. Allt i UKÄ:s och lärosätenas arbete i kvalitetsfrågor bör kunna spåras till hur det ämnar att stärka den centrala kvalitetsdefinitionen.

SFS har följande synpunkter på hur systemets struktur bör utvecklas:

- Utbildningsutvärderingar behöver i högre utsträckning ske på förekommen anledning.
- LSG bör få följande fyra omdömesnivåer: föredömligt, godkänt, godkänt med förbehåll och ifrågasatt kvalitetssäkringsarbete. Syftet är framförallt att motverka att en stor majoritet får omdömet Godkänt med förbehåll.
- Studentinflytandet i systemet behöver stärkas, bland annat genom förtydligande och tillägg i bedömningsgrunderna och utökat stöd till studentkårerna.
- UKÄ:s ställning som fristående bedömarorgan bör stärkas
- Ett separat system bör inrättas för utveckling av jämförelse mellan utbildningar i syfte att kunna göra mer informerade studieval. Jämförbarhet mellan utbildningar är inte att eftersträva som en del av de fyra komponenterna i det nuvarande kvalitetssäkringssystemet.
- Lärosätets tillsynens struktur bör bevaras och dess innehåll utvecklas.

SFS har följande synpunkter på hur systemets innehåll bör utvecklas:

- Lärarnas incitament till pedagogisk kompetensutveckling bör förtydligas
- Studenternas arbetsmiljö och lärosätenas arbete med likabehandling bör läggas till som bedömningsgrunder
- En ny bedömningsgrund om lärosätets arbete med att stärka studenters lärförmåga bör läggas till
- Bedömningsgrunden i student- och doktorandperspektivet bör delas till fyra delar för att säkerställa att alla delar av bedömningsgrunden tas hänsyn till
- En ny bedömningsgrund bör läggas till i bedömningsområdet Arbetsliv och samverkan rörande lärosätets arbete att stärka utbildningens användbarhet för studenter och området namn bör ändras för att spegla detta

Utöver detta har SFS ett antal detaljerade kommentarer på bedömningsgrunderna för lärosätetsgranskning för utbildning som återfinns längst ner i detta dokument.

2. Bakgrund och syfte med detta dokument

Med den här skrivelsen vill SFS ge studenternas syn på hur nästa cykel av kvalitetssäkringssystemet ska se ut. För att klargöra sammanhanget för den som inte är insatt i systemet inleds skrivelsen med en kort bakgrund.

Det nuvarande systemet för kvalitetssäkring av högre utbildning började gälla 2017. Systemet togs fram och ansvaras för av UKÄ på uppdrag av regeringen. En anledning till att systemet togs fram var att det tidigare systemet hade flera brister, bland annat att det inte höll en internationellt erkänd standard för kvalitetssäkring vilket ledde till att Sverige uteslöts från det europeiska kvalitetssamarbetet ENQA. Efter att det nya systemet infördes har Sverige åter beviljats inträde i ENQA.

Kvalitetssäkringssystemet består av fyra komponenter, dvs olika typer av granskningar: granskningar av lärosätens interna kvalitetssäkringssystem (LSG), utbildningsutvärderingar (UU), tematiska utvärderingar (TU) och examenstillståndsprovningar (ETP). Inom varje komponent sker granskningen utifrån ett antal bedömningsområden.

Systemet fungerar i sexårscykler och den nuvarande cykeln pågår mellan 2017 och 2022. Under denna period ska UKÄ granska samtliga lärosätens interna kvalitetssäkringssystem, och samtidigt göra utvärderingar inom de fyra övriga komponenterna.

UKÄ har uttryckt att det är inte lämpligt att göra stora ändringar av komponenterna i sig eller bedömningsområdena. Det hade försämrat jämförbarheten mellan utbildningar/lärosäten och över tid. Om det ska ske ändringar så bör de således göras i samband med att systemet går in i nästa cykel.

Detta dokument utgör SFS ingångsvärden och primära ståndpunkter i den dialog med UKÄ och övriga i högskolesektorn om hur systemet ska utvecklas. Det som inte berörs i detta dokument har SFS inga initiala synpunkter på men synpunkter kan tillkomma eller utvecklas under metodutvecklingsarbetets gång. De konkreta förslag på förändrade bedömningsgrunder i detta dokument bör inte ses som absoluta krav utan det är andemeningen i de motiverande texterna som är det viktiga.

2.1 Inspelets beredning och förankring

Inspelet har beretts av SFS kvalitetskommitté SQC, som utses av SFS styrelse och består av representanter från flera olika studentkårer. För att inspelet i så hög utsträckning som möjligt ska återspegla studenternas syn på kvalitet och kvalitetssäkring, har SQC i sin tur inhämtat synpunkter från flera delar av studentrörelsen och högskolesektorn.

Några aktörer har inkommit med underlag som bygger på erfarenhet av det svenska systemet. I den gruppen ingår SFS nätverk för utbildningsansvariga som samlar de utbildningsansvariga från en stor del av SFS medlemskårer. SFS har även skickat ut enkät till ett studentrepresentanter som har varit

studentbedömare under den pågående cykeln samt kvalitetssamordnare på lärosäten. SFS styrelse har även getts möjlighet att komma med inspel.

I underlaget ingår också några internationella aktörer. Dels gäller det SFS motsvarigheter i Finland, Nederländerna och Irland som har inkommit med reflektioner kring sina länders kvalitetssäkringssystem. Dels gäller det ESU:s tidigare ordförande som ingick som studentbedömare i den internationella bedömargrupp som granskade det svenska kvalitetssäkringssystemet i och med Sveriges ansökan om återinträde i ENQA.

3. SFS övergripande syn på det nuvarande kvalitetssäkringssystemet

SFS anser att delar av systemet bör utvecklas. Men det rör sig om förändringar i det nuvarande systemet, inte utveckling av ett nytt system. De grundläggande principerna för det nuvarande kvalitetssäkringssystemet är bra och bör behållas. Lärosätena bör fortsatt ha ansvar för att utbildningarna håller hög kvalitet och för kvalitetsarbetet. Men det behöver kompletteras med externa granskningar som säkerställer att lärosätenas kvalitetsarbete fungerar. Det är det senare som är det nationella kvalitetssäkringssystemets huvudsakliga roll. Detta är den ordning SFS anser lämpligast och det är också i enlighet med ESG.

I en perfekt värld skulle lärosätena utforma sina kvalitetssystem helt självständigt utan styrning från stat eller myndigheter genom samarbete mellan ledning, administration, lärare och studenter. SFS högsta önskan är att lärosäten själva ska skapa en väl förankrad kvalitetsdefinition med dessa aktörer, leva efter den i sitt kvalitetsarbete och kontinuerligt revidera den vid behov. I praktiken behövs dock styrande kvalitetssystem likt de som föreslås i detta dokument på grund av de många andra styrsystem och kulturer som konkurrerar om lärosätenas tid, uppmärksamhet och resurser. Systemet är även viktigt för att ge transparens och förtroende till statsmakterna och övriga aktörer för lärosätenas kvalitetsarbete. Genom att ha ett kvalitetssystem med denna struktur minskar risken för kortsiktig och destruktiv politisk detaljstyrning. Till sist ger det nationella systemet ett stöd till lärosäten i hur ett bra kvalitetssäkringssystem på lärosätet ska utformas.

4. SFS definition av utbildningskvalitet

SFS grundar mycket av förslagen i detta dokument på följande definition av utbildningskvalitet:

Hög utbildningskvalitet innebär att studenterna ges goda förutsättningar att lära sig användbara kunskaper, färdigheter, förmågor och förhållningssätt som vilar på vetenskaplig grund, konstnärlig grund eller beprövad erfarenhet.

Nyckelbegrepp i denna definition är förutsättningar för lärande och utbildningens användbarhet. Allt som stärker dessa två aspekter kan sägas stärka utbildningens kvalitet. Kvalitetsarbetets syfte är att säkra och utveckla utbildningskvaliteten och kvalitetssäkringssystemets syfte är att säkerställa att ett sådant arbete bedrivs.

Allting i såväl lärosätenas som UKÄ:s arbete med kvalitetsfrågor bör kunna spåras till hur det ämnar att stärka kvaliteten. Vidare precisering av kvalitetsdefinitionen sker på lärosätetsnivå.

5. SFS synpunkter om systemets struktur

5.1 Mer träffsäkra utbildningsutvärderingar

All utbildning ska hålla hög kvalitet. Studenterna lägger ner tid och resurser på att genomföra en utbildning. De behöver kunna känna sig säkra på att det är välanvända resurser och deras utbildning ger dem användbara kunskaper och färdigheter.

Kvalitetssystemet ska vara utvecklande och kvalitetsdrivande men det har också en viktig funktion för att identifiera undermåliga utbildningar. Det är en bra princip att utbildningar med ifrågasatt kvalitet som inte kan rätta till bristerna får indraget examenstillstånd. För att systemet ska fungera effektivt är det dock önskvärt om utbildningsutvärderingarna kan koncentreras där de behövs mest.

SFS anser därför att det behöver ske fler utbildningsutvärderingar på förekommen anledning. Det behöver finnas enkla system för studentkårerna att uppmärksamma UKÄ på behov av utvärderingar. UKÄ behöver också utveckla sina egna metoder för att välja vilka utbildningar som ska utvärderas.

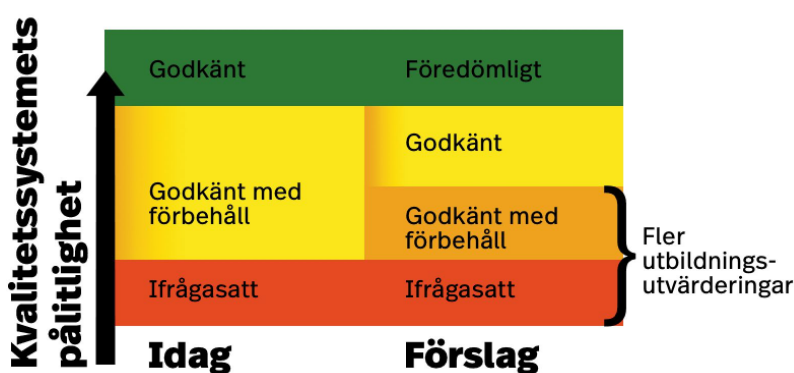
5.2 Ett till omdöme i LSG och fler utvärderingar för vissa lärosäten

Lärosätetsgranskningarna (LSG) leder idag till ett omdöme på en tregradig skala: godkänt, godkänt med förbehåll eller ifrågasatt kvalitetsarbete. Under den första cykeln har de flesta lärosäten fått omdömet godkänt kvalitetsarbete med förbehåll.

Om kvalitetssäkringsarbetet är ifrågasatt eller godkänt med förbehåll så bör det få någon form av konsekvenser. För att konsekvenserna inte ska bli för omfattande bör det samtidigt vara enklare för lärosätena att bli godkända (utan förbehåll). Bland de lärosäten som fått omdömet godkänt med förbehåll finns det några som på det hela taget har ett bra kvalitetssäkringsarbete och andra som har brister behöver åtgärdas. I praktiken är det många bedömningsgrunder som ska vägas samman och det är inte alltid tydligt hur sammanvägningen går till. Några misslyckas med någon enstaka bedömningsgrund, andra misslyckas mer flera bedömningsgrunder. För att göra en åtskillnad så bör de lärosäten som bara misslyckas på någon enstaka bedömningsgrund ändå kunna få omdömet godkänt kvalitetsarbete. På så sätt skulle det bli tydligare att det finns större behov av utveckling för vissa lärosäten med godkänt kvalitetssäkringsarbete än för andra.

Det kan dock finnas skäl att lyfta fram kvalitetsarbetet vid de lärosäten som i dagsläget får omdömet godkänt kvalitetsarbete genom att uppfylla alla bedömningsgrunder. En lösning skulle vara att införa ett nytt steg ”föredömligt kvalitetsarbete” för de lärosäten som klarar alla bedömningsgrunder och i dagsläget skulle få omdömet godkänt.

Omdömet ifrågasatt kvalitetssäkringsarbete innebär att lärosätet inte kan garantera att utbildningarna håller hög kvalitet. Det betyder dock inte nödvändigtvis att utbildningarna vid lärosätet håller låg kvalitet, men att lärosätet självt inte kan säkerställa kvaliteten. För att säkerställa kvaliteten vid lärosäten med ifrågasatt kvalitetssäkringsarbete är det önskvärt att UKÄ gör fler utbildningsutvärderingar under tiden lärosätet åtgärdar sitt kvalitetsarbete. Även omdömet godkänt med förbehåll bör kunna leda till fler utbildningsutvärderingar. Det finns inte samma behov av externa utbildningsutvärderingar vid lärosäten vars egna kvalitetssäkringsarbete får omdömet godkänt (utan förbehåll). Med detta förfarande kan utvärderingarna koncentreras dit de behövs mest. Det gör inte heller samma skada om det går en hel sexårscykel innan lärosätets kvalitetssäkringssystem granskas igen.

Figur: Förslag på ny gradering för omdömen i lärosätesgranskningarna.

Vi tror att denna modell skulle skapa mer incitament att utveckla kvalitetssäkringssystemen för de lärosäten som har mycket att förbättra men ändå är inom ramen för ett godkänt kvalitetsarbete. De lärosäten som blir godkända kommer precis som idag få hjälp av lärosätesgranskningarna för att identifiera utvecklingsbehov, men det kommer samtidigt vara tydligare att de på det hela taget har en välfungerande kvalitetssäkring. Det bör vara tydligt i vilken omfattning lärosätet ska utsättas för fler utbildningsutvärderingar. Ett ifrågasatt kvalitetssäkringsarbete bör leda till fler utbildningsutvärderingar än ett godkänt kvalitetssäkringsarbete med förbehåll.

Vidare ser vi inte att det är motiverat ur ett resursmässigt perspektiv för vare sig UKÄ eller lärosätena att särskilda uppföljningar sker av lärosätesgranskningar under pågående cykel. I dagsläget ska en uppföljning ske under pågående cykel för de lärosäten som får omdömet ifrågasatt eller godkänt med förbehåll kvalitetssäkringsarbete. Detta är i praktiken onödigt och uppföljning bör istället ske genom fler utbildningsutvärderingar under pågående cykel och en ny lärosätesgranskning efterföljande cykel. Samtliga lärosäten bör fortsatt genomgå en LSG per cykel.

5.3 Tidsåtgång och prioritering av bedömningsområden

SFS bedömer att det nationella kvalitetssäkringssystemet överlag medför en rimlig arbetsbörda. Vissa delar kan göras mer effektiva medan andra delar behöver få mer uppmärksamhet.

En del lärosäten har uttryckt att utvärderingarna och granskningarna medför mycket arbete, att det är tidskrävande och inte tillräckligt effektivt. Det finns också överlapp mellan vissa delar av systemet och granskningarna har inneburit mer dokumentation än vad som kan anses vara nödvändigt. UKÅ har dock förenklat och minskat arbetsmängden i utbildningsutvärderingarna under tiden som systemet varit i kraft, något som tas upp i den externa utvärderingen av Faugert & Co Utvärdering.

SFS har inga invändningar mot att överlappande delar tas bort, så länge alla bedömningsgrunder finns kvar och granskas med tillräcklig regelbundenhet.

SFS har heller inga invändningar mot att dokumentationen minskar givet att det kan göras med bibehållen rättssäkerhet.

Flera studentbedömare och kåraktiva har uppgett att bedömningsområdena 1-3 får mycket fokus och att 4-6 hamnar i skymundan. Detta kan vara motiverat. Bedömningsområdena 1-3 har fler bedömningsgrunder och de är på sätt och vis mer grundläggande nödvändigheter för att utbildningarna ska hålla en acceptabel kvalitet. De eventuella effektiviseringar som kan göras i delar av systemet bör dock inte ses som ”besparingar”, utan som en möjlighet att förbättra arbetet med bedömningsområden som idag är åsidosatta.

SFS tror att systemet naturligt kommer bli mer effektivt över tid när sektorn utvecklar en större förståelse för vad som efterfrågas, avses och förväntas i varje bedömningsgrund. Att enbart göra smärre förändringar, särskilt i systemets struktur, medför också att mindre av den grundplatta som skapats för lärosätenas system behöver förändras. Genom enbart relativt mindre förändringar och framförallt förtydliganden är SFS förhoppning också att lärosätena kommer ta ett större ägandeskap i sin egen utveckling.

5.4 Stärk studentinflytandet

SFS anser att studentinflytandet inom systemet bör stärkas.

Studenterna bör fortsatt ha en central roll i kvalitetssäkringssystemet och studentinflytandet stärkas. Vad som är användbart, vilket är centralt i definitionen av utbildningskvalitet, behöver utgå från studenternas behov. Utan studentperspektivet blir kvalitetsbegreppet för högre utbildning inte meningsfullt. De övergripande principerna för studentinflytande i det nuvarande kvalitetssäkringssystemet är bra, men det finns behov av stödjande insatser för att det ska fungera bättre och mer likvärdigt i praktiken.

Studenterna är garanterade en formell roll i bedömargrupperna i form av en studentbedömare. För det mesta fungerar detta bra även i praktiken. De studentbedömare SFS har talat med har upplevt att de kunnat göra sin röst hörda. SFS får dock rapporter från studentkårer och SFS nätverk för utbildningsansvariga om att vissa studentbedömare upplever att deras perspektiv

inte tas på allvar och inte väger lika tungt som den övriga bedömaregruppen. Detta tycks gälla både UKÄ:s granskningar och lärosätenas egna kvalitetsarbete. Här är det värt att poängtera att studentkårernas uppdrag, så som formulerat i högskolelagen, är att bevaka och medverka i utvecklingen av utbildningen. Alla studentkårer arbetar och har erfarenhet av att granska och utveckla utbildningskvalitet. Detta gör att de är en mycket värdefull resurs som bör tas till vara i kvalitetsarbetet.

Även utvärderingen från Faugert & Co rekommenderar att stärka studenters och doktoranders förutsättningar för att delta i utvärderingarna.

Studentinflytandet i det nationella kvalitetssäkringssystemet bör således stärkas genom att studentperspektivet får väga tyngre i bedömaregrupperna och genom att bedömningsområdet student- och doktorandperspektivet ges mer utrymme i lärosätessgranskningarna.

5.5 Utbildning och kunskapsutbyte för studentkårer

SFS föreslår att det svenska systemet kan låta sig inspireras av det irländska kvalitetssystemet. Där finns ett nationellt program för främjande av studentinflytande, *National student engagement programme*. Programmet drivs av Irlands myndighet för högre utbildning, myndigheten för kvalitet och kvalifikationer samt av den nationella studentorganisationen. Detta motsvarar ungefär UKÄ och SFS. Programmet syftar till att verka för ett utbildningslandskap för högre utbildning som främjar studentinflytande och samarbete mellan studenter och lärarkollegiet. Liknande strukturer finns i Skottland och andra delar av Storbritannien.

SFS upplever att UKÄ har varit bra på att föra dialog med studenterna och genomföra stödjande aktiviteter för studentinflytandet under kvalitetssäkringssystemets första cykel. Det finns goda möjligheter att vidareutveckla detta och eventuellt införa mer formaliserade stödstrukturer för kunskap och erfarenhetsutbyte. Behoven bör dock undersökas mer noggrant och UKÄ kan förslagsvis samverka med studenterna för att ta fram lämpligt stöd. Det skulle förbättra kvalitetsarbetet i sin helhet. I förlängningen skulle det även kunna gynna delar av studentinflytandet som inte är direkt kopplat till kvalitetssäkringen.

En möjlighet vore här att sammanställa material av relevans för studentkårerna och eventuellt bedriva verksamhet som syftar till att stödja kårernas kvalitetsarbete, gärna i samarbete med SFS.

5.6 Studentinlagan: behåll men komplettera med möten

SFS anser att studentinlagan bör finnas kvar. För att öka engagemanget anser SFS att studentkårerna även bör få möjlighet att träffa bedömaregruppen i ett så tidigt skede som möjligt för att kunna ge sin bild av vad som bedömaregruppen bör vara särskilt uppmärksamma på.

Självvärderingarna är ett viktigt underlag för läroätesgranskningarna och de är också den del som lärosätena själva anser vara mest kvalitetsdrivande. Som komplement till självvärderingen finns det möjlighet för studentkårerna att inkomma med en studentinlaga, där kåren ger sin syn på kvalitetssäkringsarbetet vid lärosätet. Det finns dock signaler om att studentinlagan inte används i tillräckligt hög utsträckning. Särskilt mindre kårer har svårt att inhämta den kompetens och lägga den tid som krävs för arbetet.

För att säkerställa att bedömargrupperna får studentkårernas perspektiv tidigt i granskningen så bör studentinlagan kompletteras med att bedömargruppen och studentkåren träffas så tidigt som möjligt i processen. På så sätt skulle studentkårerna få möjlighet att peka ut viktiga problemområden eller uppslag till fördjupningsspår på en mer generell nivå även om de inte har de resurser och kunskap om systemet som behövs för att skriva en genomarbetad studentinlaga i den nuvarande formen. Dessutom så blir det enklare att framföra kritik utan att behöva oroa sig för hur det ska tas emot av lärosätet, jämfört med i studentinlagan som är ett offentligt dokument där bedömargruppen och lärosätet får informationen presenterad för sig på samma sätt. Detta är särskilt angeläget mot bakgrunden att många studentkårer i dagsläget befinner sig i en organisatorisk och ekonomisk beroendeställning gentemot lärosätet.

5.6 Bedömarorganets oberoende

SFS anser att kvalitetssäkringssystemet behöver ett bättre skydd från politiska påtryckningar.

I dagsläget lämnar bedömargrupperna ett yttrande, men det är UKÄ som fattar det formella beslutet om kvalitetsarbete är godkänt, utbildningen håller hög kvalitet eller om examenstillstånd ska beviljas. Vad gäller examenstillstånd för enskilda utbildningsanordnare så lämnar UKÄ en rekommendation till regeringen som i sin tur fattar det formella beslutet.

Av den internationella utblicken att döma är det svenska kvalitetssäkringssystemet ganska unikt på så sätt bedömarorganet (UKÄ) är en statlig myndighet som lyder direkt under regeringen. Generaldirektören är tillsatt av regeringen och förordningen med instruktion för UKÄ är utfärdad av regeringen. I andra länder är bedömarorganet mer självständigt. Att bedömarorganets behöver vara oberoende anges i ESG och det är också en betydelsefull fråga för ENQA. Vid den granskning som gjordes i samband med Sveriges ansökan om återinträde i ENQA, gavs också rekommendationen att UKÄ vidtar åtgärder för att värna sitt oberoende. Det är tydligt att denna fråga är en viktig utvecklingspunkt i det svenska systemet.

Att bedömarorganet har självständighet från regeringen är till syvende och sist en fråga om akademisk frihet och autonomi. En regering som har lagt resurser och prestige på vissa utbildningar eller lärosäten kan ha ett intresse av att deras kvalitet inte blir ifrågasatt. Det kan också hända att en regering har ett intresse av att ifrågasätta kvaliteten hos forskare eller lärosäten som är kritiska till regeringens politik eller agerande. Frågan om bedömarorganets oberoende är också viktig i och med att prövningar av examenstillstånd är en del av kvalitetssäkringssystemet. Politiska påtryckningar får aldrig leda till att hela

utbildningar läggs ner. Det ska vara kvaliteten som avgör vilka utbildningar som får examenstillstånd, och kvaliteten är inte en fråga om rätt eller fel politiska åsikter.

En åtgärd är för att värna systemets oberoende från politiskt inflytande skulle vara att låta UKÄ istället för regeringen fatta beslut om examenstillstånd även för enskilda utbildningsanordnare, Sveriges lantbruksuniversitet och Försvarshögskolan. Det finns fler åtgärder som kan vidtas för att säkerställa UKÄ:s oberoende.

5.7 Jämförelser av utbildningar och verktyg för informerade studieval

SFS anser att det behövs ett separat system för att studenter ska kunna göra jämförelser mellan utbildningar och informerade studieval.

Vid införandet av det nuvarande systemet gjorde UKÄ bedömningen att uppgiften att samordna jämförelser av utbildningar bör särskiljas från uppdraget att vidareutveckla och implementera ett nytt kvalitetssäkringssystem. Det innebär i praktiken att kvalitetssäkringssystemet bör säkerställa kvalitet och kvalitetsarbete, men att det inte är samma sak som att underlätta för studenter att göra informerade studieval.

I utvärderingen från Faugert & Co Utvärdering finns en rekommendation att ”se över hur avnämarnas (studenter och arbetslivsintressenter) efterfrågan på jämförbarhet mellan olika utbildningar kan inkorporeras i kvalitetssäkringssystemet.”

SFS vänder sig emot den rekommendationen. Utbildningsutvärderingar medger jämförelser, men det skulle vara oerhört kostsamt att utvärdera samtliga utbildningar under en cykel. Lärosätessynens granskningarna å sin sida granskar lärosätens eget kvalitetsarbete, vilket inte i sig kan ge något mått på utbildningarnas kvalitet. Därför kan kvalitetssäkringssystemet inte bidra till ett tillfredsställande och heltäckande verktyg för informerade studieval.

5.8 Lärosätets tillsynens nuvarande struktur bör bevaras men dess innehåll utvecklas

Den nuvarande formen för tillsyn består primärt av två delar, dels att en lärosätets tillsyn om åtta områden som görs inför varje lärosätessyn och dels att UKÄ kan ta emot anmälningar om regler inte efterlevs. SFS anser att denna form är ändamålsenlig och spelar ett viktigt syfte i kvalitetssarbetet. De utlåtanden som kommer från lärosätets tillsynen utgör en viktig 'objektiv' grund som väl speglar den kollegiala bedömningen som bedömargruppen senare gör. SFS anser att det vore olyckligt om denna form ändrades i väsentlig mening. Det viktiga för SFS är att alla lärosäten vet att de någon gång under en cykel kommer bli granskade på ett antal fastställda områden. SFS välkomnar att frågorna i det nuvarande systemet är tydligt kopplade till kvalitetsarbetet via lag och förordning. Vidare anser SFS att det nuvarande innehållet i lärosätets tillsynen på ett övergripande plan är bra och relevant även om det finns utrymme för utveckling.

6. SFS synpunkter om systemets innehåll

6.1 En ny bedömningsgrund: Studentperspektiv i kvalitetsarbetet

SFS menar att det nationella kvalitetssäkringssystemet på ett tydligare sätt behöver granska huruvida lärosätena säkerställer att student- och doktorandperspektivet ges utrymme och får genomslag i kvalitetsarbetet.

Det finns en uppfattning att studentperspektivet inte får tillräckligt genomslag i lärosätenas kvalitetsarbete. Studentrepresentanter har ibland svårt att få gehör. Enskilda studenter upplever sällan att de är delaktiga i ett kvalitetsarbete. Det görs inte tillräcklig åtskillnad mellan olika utbildningsnivåer, framförallt genom att forskarutbildningarna klumpas ihop med övriga utbildningar trots att förutsättningarna är väldigt annorlunda.

Systemet innehåller för närvarande två bedömningsgrunder som tydligt berör student- och doktorandinflytande, men ingen av dem rör kvalitetsfrågor. Bedömningsgrund 1.4 handlar om att lärosätet ska uppmuntra till delaktighet, engagemang och ansvar. Bedömningsgrunden är dock generellt formulerad för hela lärosätets verksamhet och det är lätt att kvalitetsarbetets förbises. Bedömningsgrund 5.1 handlar om att studenter och doktorander ska kunna utöva inflytande över sin utbildningssituation. Men även där gäller att utbildningssituationen är ett bredare begrepp och det finns en risk att inflytandet i själva kvalitetsarbetet glöms bort. Det finns även andra bedömningsgrunder som går att tolka som att studentinflytandet skulle behöva ingå, men det anges inte uttryckligen och risken finns att det inte sker.

Det finns i nuläget ingen bedömningsgrund som tillräckligt säkerställer att studentperspektivet också får genomslag i kvalitetsarbetet. I praktiken kan det ske på olika sätt: genom tydliga rutiner för hur enkäter och kursutvärderingar används i kvalitetsarbetet, genom att studentrepresentanter får utbildning och goda förutsättningar, genom att lärosätet ger utrymme för någon form av studentinlaga även i den interna kvalitetssäkringen, och så vidare. Det nationella kvalitetssäkringssystemet ska inte tala om för lärosätena hur det ska göras, men det behöver finnas en bedömningsgrund så att lärosätetsgranskningarna alltid säkerställer att det sker.

Bedömningsgrunden kan läggas under 1 Styrning och organisation eller möjligen 5 Student- och doktorandperspektiv. Den kan formuleras som "Lärosätet säkerställer att student- och doktorandperspektivet ges utrymme och får genomslag i kvalitetsarbetet" eller på något annat motsvarande sätt.

6.2 Särskilt om lärarnas pedagogiska kompetens

SFS har länge efterfrågat att lärosätena ska erbjuda och uppmuntra pedagogisk utbildning och vidareutbildning till all undervisande personal. Detta sker fortfarande inte tillräcklig mån.

Enligt bedömningsgrund 2.2 ska lärosätet säkerställa "att de tillhandahåller en främjande miljö som ger undervisande personal möjlighet att utveckla såväl sin

pedagogiska kompetens som sin ämneskompetens, samt förutsättningar att bedriva sitt arbete på ett effektivt sätt.” Trots detta, och trots att den första sexårscykeln börjar lida mot sitt slut, så har det hänt mycket lite vad gäller den pedagogiska utvecklingen.

Bedömningsgrunden bör skärpas. Det räcker inte att undervisande personal har möjlighet att utveckla, det behöver hända i praktiken. Därför måste lärosätet skapa drivkrafter som uppmuntrar till utveckling. Bedömningsgrunden kan förslagsvis omformuleras med ett tillägg:

”att de tillhandahåller en främjande miljö som ger undervisande personal möjlighet **och incitament** att utveckla såväl sin pedagogiska kompetens som sin ämneskompetens, samt förutsättningar att bedriva sitt arbete på ett effektivt sätt.”

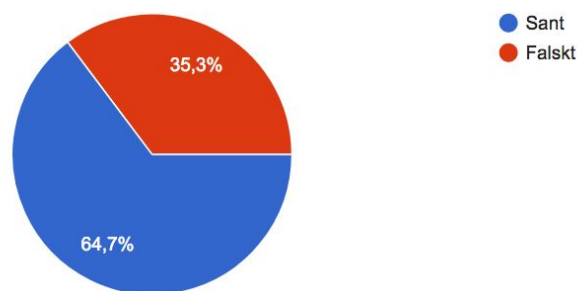
6.3 Särskilt om studenternas arbetsmiljö

SFS anser att lärosätetsgranskningarna behöver säkerställa att lärosätets kvalitetssystem tar hänsyn till arbetsmiljöfrågor för studenter på ett ändamålsenligt sätt.

Studenternas välmående är en aspekt av utbildningarnas kvalitet. I en enkät som SFS skickat ut till lärosätets kvalitetssamordnare uppgav 11 av 17 att psykisk hälsa är en aspekt av utbildningens kvalitet.

10. Anser du att studenters psykosociala hälsa är en aspekt av utbildningens kvalitet?

17 svar

Sambandet mellan utbildningssituationen och studenternas hälsa är en fråga om arbetsmiljö. Arbetsmiljöfrågor regleras i arbetsmiljölagstiftningen, där det finns krav om att arbetsgivare och utbildningsanordnare ska arbeta systematiskt med att undersöka, åtgärda och följa upp studenternas arbetsmiljö för anställda och studenter. Det är Arbetsmiljöverket som ansvarar för tillsyn över arbetsmiljöområdet och att utbildningsanordnarna fullföljer sina skyldigheter.

Studenternas arbetsmiljö är samtidigt intimt sammankopplat med förutsättningarna för lärande. Det gäller inte minst den psykosociala arbetsmiljön. Om studenterna inte har förutsättningar att möta kraven i utbildningarna, så leder det såväl till ökad stress och sjukskrivning som till att studenterna inte når kursmålen och genomströmningen sjunker. Om en utbildning präglas av osund

konkurrens eller konflikter mellan studenter, så kommer det att leda såväl till dåliga resultat och avhopp, som till att studenter löper större risk att drabbas av depression eller andra former av psykisk ohälsa. Arbetsmiljöarbetet handlar om system, förutsättningar och genomförande. Det måste finnas ett systematiskt arbetsmiljöarbete och arbetsmiljöfrågorna tangerar flera bedömningsgrunder inom i stort sett samtliga bedömningsområden. Till exempel är statistik över sjunkande resultat eller ökade avhopp indikatorer som både kan handla om försämrad kvalitet i undervisningen eller försämringar i arbetsmiljön.

Utbildningskvaliteten och arbetsmiljön är frågor för olika myndigheter på nationell nivå. Arbetsmiljöverket ska bedriva tillsyn i arbetsmiljöfrågorna. UKÄ ska inte granska arbetsmiljön i sig vid lärosätesgranskningar. Men lärosätena är ansvariga för både kvalitetsarbetet och arbetsmiljön. Därför behöver lärosätena beakta sambandet mellan utbildningskvalitet, arbetsmiljö och hälsa i det lokala kvalitetsarbetet.

SFS anser därför att det i lärosätesgranskningarna bör ingå att säkerställa att lärosätena bedriver ett systematiskt arbetsmiljöarbete för studenterna som en del av sitt kvalitetssäkringsarbete. Liknande utvecklingsarbete sker i andra kvalitetssäkringssystem inom ENQA. SFS anser att denna utveckling är angelägen, och ser att den exempelvis kan läggas till som en bedömningsgrund eller i form av en justering inom bedömningsområdet för Styrning och organisation. För att det ska fungera för alla lärosäten bör den ske i dialog med dem.

6.4 Särskilt om stödjandet av studenternas egna lärförmåga

Med grund i SFS kvalitetsdefinition ser SFS det som motiverat att lärosätet stärker studenternas förmåga för lärande. Att stärka studenternas egna studieförmåga är någonting som är nyttigt för alla studenter, oavsett studiesituation. Detta vore dock inte minst angeläget för arbetet med breddat deltagande men även för att möta den realitet att många utbildningar i dagsläget huvudsakligen består av självstudier. Enligt Eurostudent undersökningen är Sverige det land i Europa med färst antal lärarledda timmar och störst proportion timmar självstudier i jämförelse med dessa. Detta är anmärkningsvärt och problematiskt men ingenting som bäst löses genom ett kvalitetssäkringssystem eller statlig toppstyrning utan handlar i grunden främst om lärosätenas ekonomiska förutsättningar.

Olika studenter är i olika behov av stöd för att stärka sin lärförmåga. Detta beror på olika faktorer som exempelvis erfarenhet av tidigare studier, akademiska familjebakgrund, studier av enskilda kurser eller program, studietakt eller syfte med studierna. Således är det förmodligen inte lämpligt att lärosäten exempelvis skulle tvinga alla studenter att gå kurser i studieteknik vid sin första kursregistrering utan exakt hur verksamheten utformas bör vara upp till varje lärosäte. Med fördel kan dock arbetet organiseras på ett relativt central nivå för att ge alla studenter och lärare goda förutsättningar att stärka detta arbete.

Ett motargument till att lärosätena ska bedriva en verksamhet som beskrivs enligt ovan är att studenter redan ska ha tillgodogjort sig denna kunskap från

gymnasieskolan eller motsvarande. Medan SFS principiellt instämmer i detta konstaterar vi att så inte är fallet i praktiken för väldigt många studenter.

SFS föreslår därmed att en bedömningsgrund läggs till under bedömningsområde Förutsättningar i lärosätessgranskningen. Även då denna aspekt stärker utbildningskvaliteten i sig är detta motiverat utifrån att arbetet med fördel organiseras på lärosätetsnivå, inte på kurs- eller programnivå, att det berör alla lärosäten över en cykel samt inte bör tolkas lika "hårt" som bedömningsgrunderna i utbildningsutvärderingen. Bedömningsgrupper bör inte utvärdera studenternas lärförmåga i sig utan lärosätets systematiska arbete med att utveckla denna för att det ska vara i linje med lärosätessgranskningarnas syfte och struktur.

6.5 Jämställdhet, jämlikhet och likabehandling

I nuläget finns det en bedömningsgrund för jämställdhet. Det är positivt och något som lyfts fram som föredömligt även i våra internationella kontakter. Det finns dock en önskan bland studenterna att systemet tar hänsyn till fler aspekter avseende lika rättigheter och möjligheter utöver jämställdhet mellan könen.

Bedömningsgrunden anger i dagsläget att jämställdheten ska beaktas i utbildningarnas innehåll, utformning och genomförande.

Vad gäller utformning och genomförande så tangerar det i många avseenden lärosätenas arbete med likabehandling och aktiva åtgärder, som regleras i diskrimineringslagen. Det handlar om att systematiskt förebygga olika former av diskriminering hela vägen från rekrytering och antagning till genomförande av utbildningarna, samt verka för att alla ska kunna delta på lika villkor oavsett kön och andra diskrimineringsgrunder.

Diskriminering är i första hand ett problem i sig och likabehandlingsarbetet måste i första hand utgå från att diskriminering eller trakasserier inte får accepteras. Men i ett kvalitetssystem som ska säkerställa att alla studenter ges goda förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen är det också en kvalitetsfråga. Här går det att tillämpa ett snarlikt resonemang som för systematiskt arbetsmiljöarbete: Alla utbildningsanordnare har en skyldighet att arbeta med aktiva åtgärder för likabehandling och förebygga diskriminering och kränkande särbehandling, trakasserier och sexuella trakasserier. Det är lärosätet som ansvarar för likabehandlingsarbetet och det är diskrimineringsombudsmannen som är tillsynsmyndighet. Men likabehandlingsfrågorna knyter tydligt an till studenternas lärande. I en exkluderande miljö där exempelvis studenters etnicitet eller sexuella läggning påverkar hur du som student behandlas av lärare och andra medstudenter får det olyckliga konsekvenser för lärandets förutsättningar. Samarbete försvåras och risken för avhopp blir större.

Därför måste lärosätenas kvalitetssäkringssystem inkorporera jämställdhetsfrågorna och andra likabehandlingsfrågor, exempelvis genom att analysera antagningsstatistik, resultat, kursutvärderingar och statistik om genomströmning utifrån ett jämställdhetsperspektiv och vid behov vidta åtgärder som både ökar kvaliteten och främjar allas lika möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen oberoende av kön, könsidentitet och uttryck, sexuell läggning, etnicitet, religion, funktionsvariationer eller ålder. Därför bör UKÄ i sina

lärosätesgranskningar säkerställa att lärosätet faktiskt tar hänsyn till likabehandlingsfrågorna i sitt kvalitetsarbete och att kvalitetsarbetet är utformat med hänsyn till arbetet med aktiva åtgärder. De lärosäten med det mest föredömliga kvalitetsarbetet kommer att integrera såväl likabehandlingsarbetet som arbetsmiljöarbetet i sin strävan att öka utbildningskvaliteten och studenternas förutsättningar för lärande.

Detta skulle kunna ske genom att lägga till en bedömningsgrund. Det skulle dock inte ersätta den nuvarande bedömningsgrunden, som även ser till utbildningarnas innehåll. Medan SFS ser det som fortsatt motiverat att jämställdhet är en del av utbildningarnas innehåll är det viktigt att arbetet med likabehandling och aktiva åtgärder fokuserar på studenternas lika rättigheter och möjligheter.

6.6 Bedömningsområdet Student- och doktorandperspektiv bör utvecklas

SFS anser att bedömningsgrunden för bedömningsområdet Student- och doktorandperspektiv bör delas upp i en bedömningsgrund för studentperspektivet i utbildningarna på grundnivå och avancerad nivå och en annan för doktorandperspektivet.

Flera av de studentkårer SFS har pratat med lyfter problemet med att student- och doktorandperspektiven är sammanslagna. Studenter och doktorander har olika situationer, olika behov och möter olika problem i utbildningen. Den bild SFS har fått av att prata med studentkårerna är att många lärosäten belyser antingen doktorandperspektivet eller studentperspektivet i grundutbildningarna, men få lärosäten lyckas få med båda perspektiven på ett tillfredsställande sätt.

Att dela upp bedömningsgrunden i två tydliga delar skulle inte innebära en förändring i sak. Bedömningsområdet innefattar redan två perspektiv som fångas i den nuvarande bedömningsgrunden. Men genom en tydligare uppdelning ökar chansen att fler lärosäten även i praktiken beaktar båda perspektiven samt att det fångas upp i lärosätesgranskningarna.

SFS anser även att den nuvarande formuleringen om att lärosätet ska säkerställa både *möjligheter* och *förutsättningar* att utöva inflytande påkallar ytterligare en uppdelning av bedömningsgrunderna. Medan den ena handlar om de formella möjligheterna att utöva inflytande inom lärosätets strukturer och processer, så handlar den andra om förutsättningarna för studentkårerna att nå ut och organisera studenter samt att utöva ett meningsfullt inflytande i praktiken, utifrån de möjligheter som lärosätet skapar. Dessa båda aspekter ingår redan i bedömningsgrunden men båda ges inte alltid den uppmärksamhet som egentligen behövs. Även här skulle uppdelningen av bedömningsgrunden innebära ett förtydligande av det som gäller redan nu.

En mer generell kommentar och observation är att den nuvarande bedömningsgrunden i praktiken ofta tolkats av lärosäten och bedömargrupper som väldigt lätt att uppnå. Detta kan påvisas genom att i samtliga lärosätesgranskningar inom nuvarande cykel har fått godkänt på denna bedömningsgrund. Detta trots att vissa lärosäten inte gjort något annat än att

kunna påvisa att studenter icke-systematiskt bjuds in till några beslutande och beredande organ. Ambitionsnivån är helt enkelt lägre i det nuvarande systemet än vad som föreskrivs i lag och förordning. Huruvida detta löses genom en omformulering av bedömningsgrunden eller andra diskussioner i högskolesektorn är SFS inte säkra på men någonting kring tolkningen av denna bedömningsgrund behöver förändras.

6.7 "Arbetsliv och samverkan" bör ändras till "Utbildningens användbarhet"

SFS syn på kvalitet handlar som tidigare nämnt om att studenten ska tillgodogöra sig kunskaper, färdigheter och förhållningssätt som är användbara för studenten. För många studenter är användbarhet sammankopplat med möjligheten att få ett arbete efter examen, men för andra har utbildningen andra syften. Men alla utbildar sig inte för ett specifikt yrke. SFS anser att utbildningens användbarhet innehåller fler aspekter än arbetslivsanknytning. För vissa har utbildningen i första hand en bildande funktion, för andra handlar det om att utveckla förmågor och färdigheter som ska tillämpas i andra sammanhang än i arbetslivet. I vissa sammanhang kan det dessutom vara av stor vikt för den absoluta majoriteten av studenterna att få ett yrke inom det utbildningsområde de studerar. Således kan lärosätet behöva göra mer aktiviteter för att stärka kvaliteten för dessa utbildningar än att enbart säkerställa att utbildningen tränar studenterna för ett föränderligt arbetsliv. Det är viktigt att lärosätena är lyhörda för studenternas behov och anpassar utbildningarna därefter.

Det innebär att den nuvarande bedömningsgrunden bör breddas. Den fyller visserligen en viktig funktion i dagsläget i och med att den anger att lärosätet ska säkerställa att utbildningarna är användbara och utvecklar studenternas och doktorandernas beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Men den återspeglar inte att det finns en större variation i varför studenterna söker sig till högre utbildning. Med detta nya tillägg hoppas vi att granskningarna och lärosätenas egna system kan bli mer spetsiga.

SFS ser därför ett behov av att lägga till en bedömningsgrund till området Arbetsliv och samverkan, som anger att "Lärosätet säkerställer ett systematiskt arbete med att utbildningarna är användbara utifrån studenternas behov av arbetslivsanknytning eller bildning".

I och med denna breddning av bedömningsområdet, så skulle det vara lämpligt att ändra namnet på bedömningsområdet till Utbildningens användbarhet.

7. Detaljkommentarer om bedömningsgrunderna i Lärosätesgranskning för utbildning

Nuvarande bedömningsgrund	SFS kommentar
1. Bedömningsområde: Styrning och Organisation	
1.1 Lärosätets kvalitetssystem är uppbyggt för att säkerställa kvaliteten i utbildningarna och det relaterar till övergripande mål och strategier som lärosätet fastställt för sin utbildningsverksamhet.	
1.2 Lärosätets har en kvalitetssäkringspolicy, eller motsvarande, som är offentlig och en del av den strategiska styrningen.	SFS anser att det bör tryckas mer på att kvalitetssäkringspolicyn ska användas och vara en del av den strategiska styrningen, snarare än att den finns och är offentlig.
1.3 Lärosätet har en ändamålsenlig och tydligt definierad ansvarsfördelning för kvalitetsarbetet.	
1.4 Lärosätet har systematiska processer som uppmuntrar till delaktighet, engagemang och ansvar hos lärare, övrig personal samt studenter och doktorander.	Bedömningsgrunden bör förtydligas att den avser hur väl lärosätet kan skapa en kvalitetskultur hos lärare, studenter och övrig personal. Kvalitetskultur är här definierat som delaktighet, engagemang och ansvar men trots detta har vissa lärosäten och bedömggrupper haft svårt att tolka vad som efterfrågas i denna bedömningsgrund. Detta kan förtydligas på olika sätt.
1.5 Lärosätet säkerställer att de resultat och slutsatser som genereras av kvalitetssystemet systematiskt tas tillvara i den strategiska styrningen, kvalitetsarbetet och i utvecklingen av kvalitetssystemet.	
1.6 Lärosätet säkerställer att den information som genereras av kvalitetssystemet publiceras och kommuniceras på ett ändamålsenligt sätt med relevanta intressenter och får en spridning inom organisationen.	<p>Det bör tydligare definieras vilken information från kvalitetssystemet som är relevant för övriga intressenter samt att denna information bör publiceras offentligt.</p> <p>SFS föreslår därför ändring enligt följande:</p> <p>Lärosätet säkerställer att den information de nyckeltal och resultat av interna utvärderingar som genereras av kvalitetssystemet publiceras och kommuniceras på ett ändamålsenligt sätt med relevanta</p>

	intressenter och får en spridning inom organisationen.
	SFS föreslår att lägga till en ny bedömningsgrund: <u>1.7 Lärosätet säkerställer att student- och doktorandperspektivet ges utrymme och får genomslag i kvalitetsarbetet.</u>
	SFS föreslår att lägga till en ny bedömningsgrund som avser kopplingen mellan kvalitet och likabehandling: <u>1.8 Lärosätet kvalitetsarbete är utformat med hänsyn till arbetet med likabehandling och aktiva åtgärder.</u>
	SFS föreslår att lägga till en ny bedömningsgrund som avser kopplingen mellan kvalitet och arbetsmiljö: <u>1.9 Lärosätena tar hänsyn till studenternas arbetsmiljö och dess inverkan på lärandet samt säkerställer att kvalitetsarbetet är utformat med hänsyn till det systematiska arbetsmiljöarbetet för studenter.</u>
2. Bedömningsområde: Förutsättningar	
2.1 Lärosätet säkerställer att den undervisande personalens kompetens motsvarar utbildningsverksamhetens behov.	
2.2 Lärosätet säkerställer att de tillhandahåller en främjande miljö som ger undervisande personal möjlighet att utveckla såväl sin pedagogiska kompetens som sin ämneskompetens, samt förutsättningar att bedriva sitt arbete på ett effektivt sätt.	SFS föreslår ändring enligt följande: Lärosätet säkerställer att de tillhandahåller en främjande miljö som ger undervisande personal möjlighet och incitament att utveckla såväl sin pedagogiska kompetens som sin ämneskompetens, samt förutsättningar att bedriva sitt arbete på ett effektivt sätt.
2.3 Lärosätet säkerställer att infrastruktur, studentstöd och läranderesurser är ändamålsenliga för studenternas och doktorandernas lärande och att dessa används på ett effektivt sätt.	
2.4 Lärosätet säkerställer, genom rutiner och processer, att studenter och doktorander ges goda förutsättningar att genomföra utbildningen inom planerad studietid.	Vissa lärosäten och bedömargrupper har tolkat bedömningsgrunden som att det ska skapas incitament och tryck till att studenterna ska ta sin examen i tid och detta är inte vad som avses med

	bedömningsgrunden. Den bör därav omformuleras till att trycka på att lärosätet ska 'undanröja hinder' för studenter att genomföra utbildningen inom planerad studietid eller liknande.
	SFS anser att följande bedömningsgrund ska tillkomma: <u>2.5 Lärosätet säkerställer ett aktivt arbete i att stärka studenternas förmåga att tillskansa sig kunskap inom ramen för lärosätets utbildningar och utbildningsmiljö</u>
3. Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat	
3.1 Lärosätet har en tydlig ansvarsfördelning samt ändamålsenliga rutiner och processer för utformning, utveckling, inrättande samt nedläggning av utbildningar.	Bedömningsgrunden bör förtydligas till att även innefatta kurser, inte enbart program, samt att studentinflytandet särskilt måste värnas inom dessa processer.
3.2 Lärosätet säkerställer att dess utbildningar utformas och genomförs på ett sätt som uppmuntrar studenterna till att ta en aktiv roll i lärandeprocesserna, vilket också återspeglas i examinationen.	
3.3 Lärosätet säkerställer ett nära samband mellan forskning och utbildning i verksamheten.	
3.4 Lärosätet säkerställer att dess utbildningar utformas och genomförs med tydlig koppling mellan nationella och lokala mål, lärandeaktiviteter och examinationer.	
3.5 Utifrån kontinuerliga uppföljningar och periodiska granskningar vidtar lärosätet de åtgärder som krävs för att förbättra och utveckla utbildningarna.	Bedömningsgrund 3.5 och 3.6 har ofta tolkats som kraftigt överlappande med bedömningsgrunder 1.5 respektive 1.6. Dessa bör därav antingen förtydligas, omformuleras eller tas bort. SFS är väl medvetna om att avsikten med 3.5 och 3.6 är att utbildningarna i sig ska förbättras (single loop) medan 1.5 och 1.6 mer avser utvecklingen av kvalitetssäkringssystemet (double loop) men om detta inte är hur de tolkas i praktiken behöver de ändras på.
3.6 Lärosätet säkerställer att granskningsresultat publiceras och att åtgärder som planeras eller genomförs för att förbättra och utveckla utbildningarna kommuniceras på ett ändamålsenligt sätt med relevanta intressenter.	
För enskilda utbildningsanordnare gäller även: 3.7 Lärosätet har och tillämpar goda rutiner för antagning av studenter och doktorander, tillgodoräkningen samt för utfärdande av examina. Lärosätet har även en fastställd	

rutin för omprövning av beslut gällande studenter och doktorander.	
4. Bedömningsområde: Jämställdhet	
4.1 Lärosätet säkerställer, genom rutiner och processer, ett systematiskt arbete med att beakta jämställdhet i utbildningarnas innehåll, utformning och genomförande.	
5. Bedömningsområde: Student- och Doktorandperspektiv	
5.1 Lärosätet säkerställer, genom rutiner och processer, ett systematiskt arbete med att verka för studenters och doktoranders möjligheter och förutsättningar att utöva inflytande över utbildningen och sin studiesituation.	<p>SFS föreslår att bedömningsområdet delas upp i fyra beståndsdelar:</p> <p><u>5.1 Lärosätet säkerställer ett systematiskt arbete med att studenter på grund- och avancerad nivå har möjlighet att utöva inflytande över utbildningen och sin studiesituation</u></p> <p><u>5.2 Lärosätet säkerställer ett systematiskt arbete med att studenter på grund- och avancerad nivå har goda förutsättningar att utöva inflytande över utbildningen och sin studiesituation</u></p> <p><u>5.3 Lärosätet säkerställer ett systematiskt arbete med att doktorander har möjlighet att utöva inflytande över utbildningen och sin studiesituation</u></p> <p><u>5.4 Lärosätet säkerställer ett systematiskt arbete med att doktorander har goda förutsättningar att utöva inflytande över utbildningen och sin studiesituation</u></p>
6. Bedömningsområde: Arbetsliv och Samverkan	SFS föreslår att ändra bedömningsområdets benämning till <u>Utbildningens användbarhet</u> .
6.1 Lärosätet säkerställer, genom rutiner och processer, att utbildningarna utvecklar studenternas och doktorandernas beredskap att möta förändringar i arbetslivet.	
	<p>SFS föreslår att lägga till en bedömningsgrund:</p> <p><u>6.2 Lärosätet säkerställer ett systematiskt arbete med att utbildningarna är användbara utifrån studenternas behov av arbetslivsanknytning eller bildning.</u></p>

Bilaga 1: Relevanta länkar

Länkarna är hämtade 2021-03-05 och kan sluta fungera över tid.

- UKÄ vägledning
 - [Lärosätesgranskning utbildning](#)
 - [Lärosätesgranskning forskning](#)
 - [Utbildningsutvärdering grund och avancerad nivå](#)
 - [Utbildningsutvärdering forskarnivå](#)
 - [Examenstillståndsprövning](#)
- Övrig relevant information
 - [Tematisk utvärdering hållbar utveckling](#)
 - [Tematisk utvärdering breddad rekrytering](#)
 - [ESG på svenska](#)
- Utvärderingar av kvalitetssäkringssystemet
 - [ENQA bedömargruppens rapport med rekommendationer sida 39](#)
 - [Faugert & Co utvärdering med rekommendationer sida 65](#)